

Písňe: 251 (sl. 1), 99, 648, 166, 485

Introit: *Žalm 99,2-3 a 9*

Čtení: *Jan 8,45-55*

Poslání: *1. list Korintským 8,5-6*

Požehnání: *Numeri 6,24-26*

Text kázání: *Genesis 37,2-11*

Toto je rodopis Jákobův.

Sedmnáctiletý Josef pásal se svými bratry ovce. Byl to mládenec, který býval se syny žen svého otce, Bilhy a Zilpy. Josef přinášel svému otci o svých bratrech zlé zprávy. Jákob Josefa miloval ze všech svých synů nejvíce; vždyť to byl syn jeho stáří. Proto mu udělal pestře tkanou suknicí. Když bratři viděli, že ho otec miluje nade všechny bratry, začali ho nenávidět a nepromluvili na něho pokojného slova.

Jednou měl Josef sen a pověděl jej svým bratrům; nenáviděli ho pak ještě více. Řekl jim totiž: „Slyšte prosím, jaký jsem měl sen: Vážeme na poli snopy. Tu povstane můj snop a zůstane stát. A hle, vaše snopy obcházel kolem něho a klaněly se mému snopu.“

Bratři mu odpověděli: „To budeš nad námi kralovat jako král či mezi námi vládnout jako vladař?“ A nenáviděli ho pro jeho sny a pro jeho slova ještě víc.

Měl pak ještě jiný sen a vypravoval jej svým bratrům: „Měl jsem opět sen: Klanělo se mi slunce, měsíc a jedenáct hvězd.“ To vyprávěl otci a bratrům.

Otec ho okřikl: „Jaký žes to měl sen? Že i já, tvá matka a tvoji bratři přijdeme, abychom se před tebou skláněli k zemi?“ Bratři na něho žárlili, ale otec na to nepřestával myslet.

Praotce Josefa přivedla na svět žena jménem Ráchel. Právě kvůli ní musel Josefův otec Jákob sloužit dlouhých sedm let. Když to měl za sebou, Ráchelin otec ho obelstil a místo ní mu dal její starší sestru. Tak musel Jákob za Ráchel sloužit ještě dalších, snad ještě delších, sedm roků. Čtrnáct let to trvalo, než si směl svou vyvolenou konečně odvést do svých stanů. Aby toho však nebylo málo, Ráchel dlouho nemohla mít děti. Ale nakonec se jí přece jen narodil syn – Josef.

Jákob měl Josefa rád ze všech svých dětí nejvíc – stejně jako ze svých čtyř žen nejvíc miloval Ráchel. To samo o sobě ještě neznamená, že by mu jeho ostatní potomci byli lhostejní. Deset starších synů přišlo na svět, ještě než jeho světlo spatřil Josef. Spolu s mladším Benjámínem, jehož porod Ráchel připravil o život, jich bylo celkem dvanáct – dvanáct praotců dvanácti budoucích izraelských kmenů.

Ale jeden z nich jako by byl v tuto chvíli zvlášť vybraný, vyvolený – zkrátka požehnaný, řečeno hezky po biblicku. Jeden, který to požehnání dostal, aby ho nesl dál a sdílel ho s ostatními. Jákob ho vyvolil jako prvorozeného od své druhé ženy, od své vyvolené Ráchel, aby zdědil to *jedinečné* – to *Boží*, co dávalo sílu i jeho lásce.

Svou náklonnost ovšem dával najevo poněkud okázale: podle biblického vypravěče pořídil milovanému synovi extravagantní pestrobarevné šaty – krapet nezvyklé montérky pro obyčejného pastýře. A co víc, popřával sluchu tomu, co nedobrého mu Josef vyprávěl o starších sourozencích. Tehdy začaly trable. Protože ve chvíli, kdy Jákob dal najevo *jedinečnou* lásku k Josefovi, starší syny to prostě nenechalo chladnými. A tak jsme slyšeli, že nejdřív ze všeho se z té rodiny vytratil pokoj: nedokázali na něj promluvit pokojné slovo. Nedokázali na něj pomyslet, aniž by jim myšlenky nezkalila závist a nenávist.

Jednou se pak Josefovi zdál sen. Sny se občas bizarně poskládají z toho, co zažíváme a cítíme, na co myslíme, čeho se obáváme přes den – třeba jen v tom podvědomí. Tenhle byl ovšem ještě z jiného těsta: Josef a jeho bratři v něm vážou snopy. Zvláštní, protože oni se neživilí obděláváním polí. Byli to nomádi, co táhnou krajem se svými stády ovcí sem a zase tam. Ani kousek půdy jim zatím v zaslíbené zemi nepatřil. A nikde jinde také ne. Že by tedy tento sen přicházel odněkud odjinud – ze skryté touhy, jak by řekl Sigmund Freud, z neukojenosti, která nemá s realitou zbla společného? Je sen o zemi, kde budou na svém sít, na svém sklízet, na svém vázat snopy, vnuknutím od Boha nebo jen *fata morgana*, o které za bděla radši nemluvit (aspoň ne bez přítomnosti hlubinného psychologa ...)?

Pak přichází druhý sen. Tentokrát ne o zemi, ale rovnou o nebi – o hvězdách, slunci a měsíci. Na život nebesky blažený nemohl tehdy nikdo z bratří, ani sám otec Jákob, moc pomýšlet. Nepatřila jim ani země, na které pásli, natož nebesa! S takovým snem by vyrukoval nahlas jen čistokrevný fantasta.

Dva sny: první o zemi – druhý o nebi. Ale tím to ještě nekončilo: snop, co na poli svázal Josef, nakonec zůstal stát jako jediný, jako *jedinečný*. A snopy jeho bratrů se mu klaněly. V tom druhém snu pak před ním padl na kolena celý vesmír. Tato pointa už našťve nejen sourozence, ale i milujícího otce: „Jaký žes to měl sen? Že i já, tvoje matka – budiž jí země lehká – i tvoji bratři za tebou přijdeme, abychom ti pochlebovali? Tak o tom si nech, synku, opravdu jen zdát!“

Vyprávět takovéto vize doprostřed napjatých rodinných vztahů je jako přilévat příslovečný olej do ohně. Pobouření jsou všichni. Klanět se Josefovi? Všichni jeho bratři tu byli dřív než on. I Jákob i Ráchel tu byli dřív. Byli déle na světě, mají toho za sebou víc. Jsou starší, zkušenější, otřískanější životem. Jistě. Ovšem přitom všem je „ani ve snu“ nenapadá, že vlastně i oni mají v těch snech své místo.

V tom prvním jsou těmi, jimž konečně patří vlastní země. Jsou těmi, kdo sklízí její plody. A co víc, v Josefově prvním snu se paradoxně nemusí orat, ani sít, ani žnout. Už se vážou jen ty snopy. Prostě rajský čas – doba vpravdě mesiášská, která nastává bez lidských zásluh. Z pouhé milosti – řečeno hezky reformovaně. Josefovi bratři se tak klaní tomu, s nímž a díky němuž ta požehnaná chvíle nadchází. Klaní se vyvolenému. A co víc, on – *jedinečný* s nimi pracuje, bok po boku! Oni ty snopy vážou spolu s ním! Všichni jsou součástí jedné velké akce Boží.

V druhém snu se z nich stávají dokonce hvězdy! Jen stěží potkáte člověka, který by se aspoň někdy, aspoň před někým, aspoň trochu nechtěl cítit jako hvězda. A kdyby to o sobě někdo popíral příliš vehementně, bude vám nejspíš krapet podezřelý. V koutku duše by se nějaká ta hvězdná ambice asi našla u každého z nás – i když třeba jen v tom snu. Ale jen kvůli představě, že by se hvězdy měly klanět někomu jinému, Josefovi bratři nenávidí ty sny a nenávidí i Josefa.

Proč si Josef nenechal své sny pro sebe? Vyprávěl je dětsky bezelstně nebo ryze účelově? Na začátku jsme zaslechli, že o svých bratrech nosil otcí zlé zprávy. Ale teď spíš jemu i jim takřka kristovsky vzkazuje: Vy jste v mých snech také. Nikdy se z nich neztratíte. Všichni společně v nich vážeme snopy ve vlastní zemi, kterou dostáváme darem. Už nebudeme ve světě cizinci. A vy budete jak nebeské hvězdy, slunce a měsíc.

Je k takovéto zvěsti o naději na zemi i na nebi potřeba se ještě navíc někomu klanět? Člověku jistě ne – ani náctiletému, ani lety poučenému. Člověku ne. Ale Synu člověka, jak tituluje mistra z Nazaretu evangelium, k tomu nás příběhy Staré i Nové smlouvy zvou. A Josef nepochybně je – i podle židovských rabínů – starozákonním předobrazem mesiáše, toho Bohem vyvoleného a pomazaného. Předzvěstí toho, jehož „Bůh vyvýšil nade vše a dal mu jméno nad každé jméno, aby se před ním sklonilo každé koleno – na nebi, na zemi i pod zemí“ (Fp 2,9-10). Protože jen díky němu budeme konečně ve svém, konečně doma, v tom jeho království nebeském, které *není* z této země, ale je *pro* tuto zem. A také ostatním budeme moci dosvědčovat: Vy jste v tom snu také. Neztratili jste se z něj. I pro vás je tu nová země a nové nebe. Tak společně vzdejme chválu tomu *Jedinečnému* Nazaretskému.

Amen.